EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 4.6.2025
COM(2025) 204 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Taani majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

{SWD(2025) 204 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Taani majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97,[1] eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

Üldised märkused

(1) Määruses (EL) 2024/1263, mis jõustus 30. aprillil 2024, on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke. Raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust ning ennetama valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist. Määrusega edendatakse ka riikide vastutust oma eelarvepoliitika eest ning rõhutatakse selle poliitika keskpikka perspektiivi ja vajadust tagada nõuete tõhusam ja sidusam täitmine. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, mis sisaldab tema eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning mis on koostatud kas neljaks või viieks aastaks sõltuvalt tema tavapärase seadusandliku tsükli pikkusest. Neis kavades sisalduv netokulude[2] kava peab vastama määruse

[1] ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Netokulu, nagu see on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2: „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud; ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed; iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga; iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks; v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

nõuetele, sealhulgas nõudele hoida valitsemissektori võlg kohandamisperioodi lõpuks usutavas langustrendis või viia see langustrendi või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning nõudele viia valitsemissektori eelarvepuudujääk keskpika perioodi jooksul allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse viia ellu asjakohased reformid ja teha asjakohased investeeringud vastavalt määruses sätestatud kriteeriumidele.

(2) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide elluviimiseks ja investeeringute tegemiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega soodustab taaste- ja vastupidavusrahastu majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning tõukab samas tagant kestlikke reforme ja investeeringuid, edendades eelkõige rohe- ja digipööret ning muutes liikmesriikide majanduse vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ning toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(3) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435[4] (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada ühtlasi taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Taani lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(4) 30. aprillil 2021 esitas Taani vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 19 ja määruse V lisas esitatud hindamissuunistega hindas komisjon Eesti taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust. 13. juulil 2021 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Taani taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta[5]. Rakendusotsust muudeti kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel 9. novembril 2023, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimumsummat ja lisada REPowerEU peatükk[6]. Osamaksete tegemine sõltub sellest, kas komisjon võtab määruse artikli 24 lõike 5 alusel vastu otsuse, milles sedastatakse, et Taani on rahuldavalt saavutanud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav saavutamine

---

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

5 Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus Taani taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 10154/2021).

6 Nõukogu 9. novembri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust Taani taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (14473/2023).

eeldab, et sama reformi või investeeringu puhul varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(5) 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu komisjoni soovituse põhjal vastu soovituse, millega kiidetakse heaks Taani riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava[7]. Eelarve- ja struktuurikava on esitatud kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 ja artikli 36 lõike 1 punktiga a, see hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja selles kehtestatakse netokulude maksimaalse kasvumäära kujul eelarvepiirang neljaks aastaks.

(6) 26. novembril 2024 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2025. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Taanit ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2025. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis 13. mail 2025 vastu euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse[8] ja 10. märtsil 2025 ühise tööhõivearuande.

(7) 29. jaanuaril 2025 avaldas komisjon konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal ELi üleilmset konkurentsivõimet. Selles on kindlaks määratud kolm tegevusvaldkonda, mis on kestliku majanduskasvu tagamiseks üliolulised: i) innovatsioon; ii) süsinikuheite vähendamine ja konkurentsivõime ning iii) julgeolek. Innovatsioonilõhe kaotamiseks kavatseb EL edendada tööstusinnovatsiooni, toetada idufirmade kasvu selliste algatuste kaudu nagu ELi idu- ja kasvufirmade strateegia, ning soodustada kõrgtehnoloogia, näiteks tehisintellekti ja kvantarvutuse kasutuselevõttu. Selleks et muuta majandus keskkonnasäästlikumaks, on komisjon koostanud taskukohast energiat käsitleva tervikliku tegevuskava ja puhta tööstuse kokkuleppe, millega tagatakse, et üleminek puhtale energiale on kulutõhus ja konkurentsisõbralik (eeskätt suure energiakasutusega sektorite jaoks) ning aitab kiirendada majanduskasvu. Liigse sõltuvuse vähendamiseks ja julgeoleku suurendamiseks on liit võtnud kohustuse tugevdada üleilmseid kaubanduspartnerlusi, mitmekesistada tarneahelaid ning tagada juurdepääs kriitilisele toormele ja puhastele energiaallikatele. Neid prioriteete toetatakse horisontaalsete tugisüsteemide, nimelt õigusnormide lihtsustamise, ühtse turu süvendamise, konkurentsivõime rahastamise ning hoiuste ja investeeringute liidu loomise, oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamise ning ELi poliitika parema koordineerimise kaudu. Konkurentsivõime kompass on kooskõlas Euroopa poolaasta põhimõtetega. Nõnda tagatakse, et liikmesriikide majanduspoliitika vastab komisjoni strateegilistele eesmärkidele, ning kujundatakse ühtne majandusjuhtimise käsitus, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(8) 2025. aastal jätkuvad nii majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta kui ka taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks endiselt oluline, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimaste aastate asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. Need riigipõhised soovitused on sama asjakohased muudetud

[7] Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Taani riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C/2025/654, 10.2.2025).

[8] Nõukogu 13. mai 2025. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel, mis toimub vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 21.

(9) 2025. aasta riigipõhistes soovitustes käsitletakse peamisi majanduspoliitilisi probleeme, mida ei ole taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate meetmetega piisaval määral lahendatud. Arvesse võetakse ka probleeme, mis on kindlaks tehtud 2019.–2024. aasta riigipõhistes soovitustes.

(10) Komisjon avaldas 4. juunil 2025 Taani kohta 2025. aasta riigiaruande. Selles on hinnatud Taani edusamme asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehtud kokkuvõte sellest, kuidas Taani on rakendanud taaste- ja vastupidavuskava. Kõnealuse analüüsi põhjal on riigiaruandes kindlaks tehtud Taani kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Taani edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

Hinnang iga-aastasele eduaruandele

(11) 21. jaanuaril 2025 soovitas nõukogu Taanil kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 5,0 % 2025. aastaks, 5,7 % 2026. aastaks, 3,8 % 2027. aastaks ja 2,9 % 2028. aastaks. Need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2023 ning mis on 2025. aastal 12,6 %, 2026. aastal 18,9 %, 2027. aastal 23,5 % ja 2028. aastal 27,1 %. 30. aprillil 2025 esitas Taani oma iga-aastase eduaruande[9] netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide lahendamiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2025. aasta eduaruanne ka Taani kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(12) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon soovitas koordineeritult aktiveerida stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi. Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks. Taani 30. aprilli 2025. aasta taotluse alusel võttis nõukogu [kuupäev] komisjoni soovituse alusel vastu soovituse,[10] millega võimaldatakse Taanil kalduda netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale ja neid ületada.

(13) Eurostati kinnitatud andmete põhjal[11] suurenes Taani valitsemissektori eelarveülejääk 3,3 %-lt SKPst 2023. aastal 4,5 %-le SKPst 2024. aastal, samal ajal kui valitsemissektori võlg langes 33,6 %-lt SKPst 2023. aasta lõpus 31,1 %-le SKPst 2024. aasta lõpus. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused sellele, et netokulude kasvumäär oli 2024. aastal 3,3 %. Taanil on oma iga-aastases eduaruandes hinnanud netokulude kasvuks 2024. aastal 5,1 %. Komisjoni hinnangul oli netokulude kasv iga-aastases eduaruandes eeldatust väiksem. Komisjoni arvutuste ja riigi ametiasutuste hinnangute erinevus tuleneb sellest, et komisjoni hinnangul on töötuskindlustushüvitiste kulude tsükliline komponent suurem. Erinevus on seletatav

[9] 2025. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

[10] Nõukogu soovitus, millega võimaldatakse Taanil kalduda soovitatud netokulude kavast kõrvale ja selle määrasid ületada (riikide vabastusklausli aktiveerimine), ELT C/2025/xxx, x.x.2025.

[11] Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2025.

metoodilise erinevusega, kuna Taani kasutab riiklikku meetodit (mitte ühiselt kokku lepitud meetodit), mis põhineb muudel andmetel kui tööjõu-uuring. Komisjoni prognooside kohaselt oli eelarvepoliitika,[12] mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2024. aastal pärssiv (0,5 % SKPst).

(14) Iga-aastase eduaruande kohaselt kasvab reaalne SKP Taani eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt 2025. aastal 2,3 %, samas kui THHI inflatsioon peaks 2025. aastal olema 2,0 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2025. aastal 3,6 % ja 2026. aastal 2,0 % ning THHI inflatsioon on 2025. aastal 1,6 % ja 2026. aastal 1,5 %.

(15) Iga-aastases eduaruandes on prognoositud, et valitsemissektori eelarveülejääk väheneb 2025. aastal 0,8 %-ni SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2025. aasta lõpuks vähenema 30,0 %-ni. Need suundumused osutavad netokulude 8,2 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarveülejääk 2025. aastal 1,5 % SKPst. Ülejäägi vähenemine 2025. aastal on peamiselt tingitud suurematest riiklikult rahastatavatest esmastest netokuludest, sealhulgas kaitsekuludest, ja väiksematest tuludest, sealhulgas pensionide maksustamisest saadud tuludest. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused netokulude 10,0 % suurusele kasvule 2025. aastal. Iga-aastases eduaruandes prognoositust suurema netokulu kasvu prognoosi põhjuseks on erinevad eeldused töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilise komponendi ja baasmõju osas. Komisjoni ja Taani prognoositud valitsemissektori ülejäägi erinevus tuleneb komisjoni madalamast valitsemissektori kulutuste hinnangust, eelkõige kaitsekulutuste osas, mille kuluprofiil pole veel täielikult kindlaks määratud. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal ekspansiivne (2,6 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks vähenema 2025. aasta lõpuks 29,7 %-le.

(16) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2025. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest üldiseid avaliku sektori kulutusi mahus 0,0 % SKPst (2024. aastal vähem 0,1 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Taani valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(17) Valitsemissektori kaitsekulutused moodustasid Taanis 2021. aastal 1,2 % SKPst, 2022. aastal 1,2 % SKPst ja 2023. aastal 1,8 % SKPst[13]. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid kaitsekulutused olema 2024. aastal 2,1 % ja kasvama 2025. aastal 3,0 %-ni SKPst. See tähendab, et kasv on võrreldes 2021. aastaga 1,8 protsendipunkti SKPst. Ajavahemik, mil on aktiveeritud riiklik vabastusklausel (2025–2028), võimaldab Taanil vaadata ümber valitsemissektori kulude prioriteedid või suurendada valitsemissektori tulusid, tagamaks, et püsivalt suuremad kaitsekulutused ei ohusta keskpikas perspektiivis riigi rahanduse jätkusuutlikkust.

---

[12] Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutuse erinevusena, võttes arvesse ka taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid.

[13] Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel.

(18) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Taani netokulud suurenema 2025. aastal 10,0 % ning 2024. ja 2025. aastal kumulatiivselt 13,6 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi järgi peaks Taani netokulude kasv 2025. aastal olema üle soovitatud maksimaalse kasvumäära, kusjuures kõrvalekalle[14] on 2,1 % SKPst. 2024. ja 2025. aasta kokkuvõttes peaks netokulude kumulatiivne kasvumäär samuti ületama soovitatud maksimaalset kasvumäära, kusjuures kõrvalekalle on 0,5 % SKPst.. Prognoositud kõrvalekalle jääb praeguste kaitsekulutuste prognooside alusel siiski riigi vabastusklausli paindlikkuse piiresse.

(19) Iga-aastane eduaruanne ei sisalda eelarveprognoose 2025. aastale järgneva aja kohta. 2025. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal hindas komisjon valitsemissektori eelarveülejäägiks 2026. aastal 0,6 % SKPst. Ülejäägi vähenemine 2026. aastal kajastab peamiselt kulude suurenemist, mis hõlmab ka kaitsekulutusi. Need suundumused osutavad netokulude 5,4 % suurusele kasvule 2026. aastal. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2026. aastal ekspansiivne (0,7 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks komisjoni prognoosi kohaselt vähenema 2026. aasta lõpuks 29,4 %-ni.

Peamised poliitilised probleemid

(20) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab riiklik taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas selle REPowerEU peatükk tulemuslikult ellu rakendada, et suurendada rohe- ja digipöörde kaudu Taani pikaajalist konkurentsivõimet ning tagada samal ajal sotsiaalne õiglus. Endiselt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane vastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(21) Taanis on hakatud kiiremini rakendama ühtekuuluvuspoliitika programme, mis hõlmavad toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Õiglase Ülemineku Fondist (JTF) ja Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+). On oluline nende programmide kiiret rakendamist jätkata ning suurendada nende mõju kohapeal maksimumini. Taani juba võtab oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks. Siiski on tööjõu oskuste täiendamisel ja piirkondliku konkurentsivõime parandamisel veel palju ära teha, võttes arvesse ka linna- ja maapiirkondade vahelisi erinevusi. Kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikliga 18 ja ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise osana nõutakse Taanilt, et ta vaataks oma programmi läbi ja võtaks selles muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleeme. Komisjoni 1. aprillil 2025 vastu võetud ettepanekutega[15] on kõigi programmide vahehindamise tulemuste täiendamise tähtaega 31. märts 2025 pikendatud. Samuti on sellega ette nähtud paindlikkusmeetmed, mis peaksid aitama kiirendada programmide

[14] Alates 2026. aastast ilmuvad need arvud määruse (EL) 2024/1263 artikli 22 alusel loodud kontrollikontole.

[15] Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (COM(2025) 123 final).

rakendamist, ja stiimulid liikmesriikidele, et nad eraldaksid vahendeid toetamaks liidu viit strateegilist prioriteetset valdkonda, nimelt konkurentsivõimet strateegiliste tehnoloogiate, kaitse, eluaseme, veesüsteemide kerksuse ja energiasüsteemi ümberkujundamise vallas.

(22) Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) annab võimaluse investeerida ühte ELi kesksesse strateegilisse prioriteeti ja tugevdada seeläbi ELi konkurentsivõimet. STEP teeb koostööd 11 olemasoleva ELi fondiga. Liikmesriigid võivad panustada ka programmi „InvestEU“, et toetada investeeringuid prioriteetsetesse valdkondadesse. Taani saaks neid algatusi kasutada elutähtsa tehnoloogia, sealhulgas puhta ja ressursitõhusa tehnoloogia arendamise või tootmise soodustamiseks.

(23) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude ELi vahendite raames käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Taani silmitsi veel mitme väljakutsega, mis on seotud innovatsiooni ja majanduskasvu, süsinikuheite vähendamise ja majanduse kestlikkuse, oskuste nappuse ja mittevastavusega tööturu vajadustele ning eluasemetega.

(24) Taani tootlikkuse tase on üks ELi kõrgemaid. Tootlikkuse lõhe suurettevõtjate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) vahel aga suureneb. See osutab puudustele tehnoloogia arengu levikus. Lisaks on investeeringud teadus- ja arendustegevusse koondunud vähestesse suurettevõtjatesse. Tehnoloogia levitamise hõlbustamine ning koostöö suurendamine suur- ja väikeettevõtjate ning teadusasutuste vahel, eelkõige kujunemisjärgus potentsiaaliga sektorites, nagu kvantandmetöötlus, kosmosetehnoloogia ja kaitsevaldkond, võib aidata kaasata rohkem ettevõtjaid teadus- ja innovatsioonitegevusse ning suurendada tootlikkust igas suuruses ettevõtjates. Vaatamata hiljutistele edusammudele võib riskikapitalile ja börsivälisele kapitalile juurdepääsu parandamine koos esmaste avalike pakkumiste raamtingimuste parandamisega aidata veelgi suurendada investeeringuid uuenduslikesse ettevõtetesse ja toetada tegevuse laiendamist.

(25) Taani on võtnud kohustuse saavutada ambitsioonikad kliima- ja energiaeesmärgid. Riik on nullnetotehnoloogiate, eelkõige tuuleenergia ning süsiniku kogumise ja säilitamise tehnoloogiate kasutuselevõtus ja tootmises esirinnas. Taani elektritootmises kasutatakse suures ulatuses taastuvaid energiaallikaid: 2024. aastal toodeti 88 % Taani elektrist taastuvatest energiaallikatest, kusjuures tuuleenergia osakaal oli 58 %. Nendest saavutustest hoolimata ei pälvinud arendajate huvi kaks hiljutist hankemenetlust, mis käsitlesid 6 gigavatti täiendavat avamere tuuleenergia tootmisvõimsust. See rõhutab vajadust sektori ettevõtteid toetava keskkonna ja hanketingimuste võimaliku ümberkujundamise järele. Sellega seoses kuulutati 19. mail 2025 välja poliitiline kokkulepe kolme avamere tuulepargi hankeraamistiku kohta, millega nähakse ette eelseisvad avamere tuuleenergia hanked, mille maht on vähemalt 3 GW lisavõimsust ja mis võivad saada riigiabi. Lisaks oleks Taanile kasulik kiiresti reageerida riikliku energiakriisirühma (NEKST) soovitustele ühtlustada ja kiirendada loa- ja haldusmenetlusi tuule- ja päikeseenergia kasutuselevõtuks maismaal.

(26) Elektrienergia moodustas 2023. aastal ligikaudu viiendiku riigi energia lõpptarbimisest, see näitaja on viimase kümne aasta jooksul püsinud suhteliselt stabiilsena. Taastuvenergia suur osakaal Taani elektritootmises tõendab märkimisväärset potentsiaali edasiseks elektrifitseerimiseks kõigis sektorites, et aidata vähendada üldist kasvuhoonegaaside heidet ja võimaldada tarbijatel saada kasu

taskukohasest taastuvenergia tootmisest. Suurem sisenõudlus elektrienergia järele tõhustab ka arendajate pikaajalist ärimudelit taastuvenergia tootmisvõimsuse suurendamiseks, hoogustades seeläbi puhta energia sektorisse tehtavaid täiendavaid investeeringuid ja majanduskasvu. Elektrifitseerimise ja taastuvenergia suurema osakaalu saavutamiseks on vaja ajakohastada elektrivõrku ning edendada nii nõudluse kui ka pakkumisega seotud puhtaid paindlikkuslahendusi, nagu salvestamine, taastuvenergia hajatootmine ja tarbimiskaja. 2024. aasta detsembris esitas NEKSTi temaatiline töörühm soovitused elektrivõrgu laiendamise kiirendamiseks. Mõne soovituse suhtes saavutati poliitiline kokkulepe ning määrati kindlaks kolm valdkonda, kus elektritaristu loamenetlusi saaks lihtsustada. Kuigi kokkuleppes sisalduvad kohustused on positiivne samm edasi, on suurema hulga NEKSTi soovituste kiire rakendamine endiselt väga oluline tagamaks, et võrguhaldus suudab rahuldada tulevasi vajadusi suurema ülesseatud taastuvenergia võimsuse ja suurema elektrienergia nõudluse abil. Paindlikkuse osas võiks Taani veelgi edendada energia salvestamist lõpptarbija tasandil ning turu osalemist hajaenergia ressurssides ning tasakaalustamis- ja paindlikkusteenustes.

(27) Taani põllumajandussektor on riigi üks peamisi kasvuhoonegaaside heite allikaid, mis on hõlmatud jõupingutuste jagamise määrusega[16]. Intensiivsed põllumajandustavad põhjustavad ka ülemäärast toitainete leostumist ja äravoolu põldudelt, millel on tõsised tagajärjed mulla seisundile ning vee- ja mereökosüsteemidele. Seetõttu on põllumajandusliku toidutööstuse kestlikumaks muutmine keskse tähtsusega, et saavutada kliimaeesmärgid ning taastada kahjustatud elurikkus ja ökosüsteemid. 18. novembril 2024 jõudis valitsus enamiku opositsioonierakondadega programmi „Roheline Taani“ osas laiapõhjalisele poliitilisele kokkuleppele. Kokkuleppes kirjeldatud meetmete, mida täiendavad Taani ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava ning taaste- ja vastupidavuskava kohased muud algatused, eesmärk on parandada riigis kestlikku maakasutust ja majandamist. Kokkulepitud meetmete kiire rakendamine ja jõustamine on nüüd väga oluline, et saavutada kokkuleppes sätestatud ambitsioonikad kliima- ja keskkonnaeesmärgid ning tagada konkurentsivõime ja sotsiaalne õiglus.

(28) Vaatamata hiljutistele jõupingutustele seisab Taani jätkuvalt silmitsi probleemidega, mis on seotud üleminekuga tugevamale ringmajandusele, ja jäätmekäitluspoliitika tõhustamisega. Eurostati viimaste kättesaadavate andmete kohaselt on riik toidu- ja olmejäätmete mahu poolest inimese kohta ELis teisel kohal ning materjalide ringkasutuse määr ja olmejäätmete ringlussevõtu määr on endiselt alla ELi keskmise ning muutust paremus suunas ei ole hetkel näha. Positiivne samm on võtta enamikus Taani omavalitsustes kasutusele kõigi jäätmevoogude liigiti kogumise süsteem ja jõustada alates 2025. aasta jaanuarist rangemad kaubandusliku jäätmekäitluse eeskirjad. Lisaks sisaldab Taani 2021. aasta ringmajanduse tegevuskava mitmesuguseid jäätmetekke vältimise ja jäätmekäitluse meetmeid kogu ringmajanduse väärtusahela ulatuses. Siiski on vaja täiendavaid meetmeid, eelkõige selleks, et vähendada jäätmeteket ja põletamist, asendada jäätmete põletamine

[16] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2023. aasta määrus (EL) 2023/857, millega muudetakse määrust (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning määrust (EL) 2018/1999 (ELT L 111, 26.4.2023, lk 1–14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/857/oj.

keskkonnasõbralikumate soojuse tootmise allikatega riiklikes kaugküttesüsteemides ning suurendada elektroonikaromude kogumise ja ringlussevõtu määra.

(29) Taani tööturg on pingeline ning seda iseloomustab teatav oskuste nappus ning tööturu nõudlusele mittevastavus, mis võib takistada tööhõivet ja majanduskasvu Oskuste nappus on eriti levinud teatavatel tervishoiu valdkonna töökohtadel, IKT-spetsialistide hulgas ning ehitus- ja muudes sektorites, sealhulgas rohepöördega seotud sektorites. Nende nappuste kõrvaldamiseks on Taani viimastel aastatel saanud kasu võõrtöötajate sissevoolust. Oskuste nappuse kõrvaldamisel oleks võimalik teha täiendavaid edusamme, võttes tulemuslikult meetmeid hariduses ja koolituses esineva ebavõrdsuse suhtes. Madala haridustasemega noorte osakaal on viimastel aastatel suurenenud ja on nüüd ELi keskmisest suurem; selle suundumuse ümberpööramine võib aidata suurendada tööjõu pakkumist ja potentsiaalselt vähendada oskuste nappust.

(30) Viimastel aastatel on mittetulunduslike eluasemete ehitamine aeglustunud. Kõrged ehituskulud, omanike kasutuses olevate eluasemete kõrged hinnad, väga reguleeritud üüriturud ja pikad ooteajad mittetulunduslike eluasemete puhul on põhjustanud suurtes linnapiirkondades taskukohaste eluasemete püsiva nappuse. Osaliselt seetõttu seisab märkimisväärne osa leibkondadest, sealhulgas paljud üksi elavad noored, silmitsi kõrgete eluasemekuludega. Mittetulunduslike eluasemete ehitamine võib suureneda, kui ehituskulude ülemmäär oleks paremini kooskõlas turuhindadega.

SOOVITAB Taanil võtta 2025. ja 2026. aastal järgmisi meetmeid.

1. Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitsekulutusi ja üldist kaitsevalmidust. Pidada kinni netokulude maksimaalsetest kasvumääradest, mille soovitas talle nõukogu 21. jaanuaril 2025, kasutades samal ajal suuremate kaitsekulutuste tegemiseks riikide vabastusklausliga võimaldatavat erandit eelarvereeglitest.

2. Tagada riikliku taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslik rakendamine, pidades silmas määruses (EL) 2021/241 sätestatud tähtaegu reformide ja investeeringute õigeaegseks lõpuleviimiseks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide (ERF, JTF, ESF+) rakendamist, tuginedes vajaduse korral vahehindamisel pakutavatele võimalustele. Kasutada konkurentsivõime parandamiseks parimal viisil ära ELi vahendid, sealhulgas programmi „InvestEU“ ja Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi võimalusi.

3. Vähendada suurte ja väikeste ettevõtjate tootlikkuse lõhet, toetades VKEsid innovatsioonil ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtul, eelkõige kujunemisjärgus potentsiaaliga sektorites. Edendada uuenduslikke ettevõtjaid, parandades juurdepääsu riskikapitalile ja börsivälisele kapitalile ning esmaste avalike pakkumiste raamtingimusi.

4. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest, toetades puhast ja tõhusat energiatootmist ja -kasutust ning kiirendades kõigis sektorites elektrifitseerimist. Rahuldada kasvavat nõudlust ja paindlikkusvajadusi, pakkudes stiimuleid elektrivõrgu ajakohastamiseks ülekande- ja jaotustasandil ning edendades tarbimiskaja, energia salvestamist ja muid puhtaid paindlikkuslahendusi. Vähendada kooskõlas kavandatud meetmetega põllumajandus- ja loomakasvatustegevuse intensiivsust. Tugevdada ringmajandust ja jäätmekäitluspoliitikat, edendades jäätmetekke vältimist ning olmejäätmete ja muude jäätmete korduskasutamist, suurendades ringlussevõtu määra, vähendades toidujäätmete hulka ja minnes soojuse tootmisel olmejäätmete põletamiselt üle puhtamate allikate kasutamisele.

5. Tegeleda oskuste nappusega, et vastata tööturu vajadustele, sealhulgas tõhustades meetmeid, et vähendada hariduses ja koolituses esinevat ebavõrdsust ning tagada rohe- ja digipöördeks vajalike oskuste pakkumine ja omandamine. Rakendada meetmeid eluaseme taskukohasuse parandamiseks.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja